

Tussen al het geweld...

Auteur(s):

Gerritse, Ronald

Oosterwijk, Jan Willem

Ruys, Maarten

*Secretaris-generaal van respectievelijk het ministerie van Financiën, het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. tkroes@minszw.nl***Verschenen in:**

ESB, 88e jaargang, nr. 4417, pagina D1, 23 oktober 2003

Rubriek:

Dossier: Ten geleide

Trefwoord(en):

In een land niet eens zo ver van Nederland, in een jaar dat niet eens zo ver achter ons ligt, nam een groepje bejaarde mannen eens een militaire parade af. Infanteriedivisies, pantserdivisies en lange raketten, geladen op zware vrachtwagens, trokken aan het oog voorbij. Tussen al dit afschrikwekkende militaire geweld liep ook een wat stoffige man mee, met een lange regenjas aan en een koffertje in zijn hand. Een van de grijsaards op het podium hoog boven de optocht boog zich naar de grijsaard naast hem, en vroeg hem wat deze man in de optocht deed. *"Dat, meneer de president, is onze economische adviseur. En hij loopt mee met de optocht omdat de verwoestende uitwerking van deze man zich moeiteloos kan meten met die van de tankdivisie voor hem."*

Deze klassieke grap over economen heeft een heldere boodschap: economen hebben een forse invloed op het beleid, en ook een nogal bedenkelijke. Wie de onlangs gepresenteerde *Miljoenennota* leest van het kabinet Balkenende-II zal in ieder geval de eerste boodschap onderkennen: economie is een belangrijke invalshoek bij grote delen van het kabinetsbeleid. Dit blijkt steevast, of het nu gaat om fiscaal beleid, gezondheidszorg of integratiebeleid, over de economische conjunctuur, de werking van het Stabiliteit- en Groeipact, of de langetermijntrends op demografisch, technologisch en sociaal terrein en globalisering. Het zijn allemaal thema's die stevige - economische - randvoorwaarden stellen aan overheidsbeleid. Dat de opgave waarvoor we ons gesteld zien om een economisch doortimmerd antwoord vragen, is ook wel duidelijk. Over hoe dat antwoord er uit moet zien, over de maatvoering van dat beleid en de consequenties ervan voor verdelingsvraagstukken blijft veel discussie mogelijk. Wie dezer dagen zijn of haar boterham verdient met economische beleidsadvisering, heeft over belangstelling dan ook niet te klagen.

Dit alles roept zo zijn eigen vragen op. Waarom is de economische discipline zo dominant aanwezig op veel beleidsterreinen? En als economie een zo belangrijke rol speelt in het beleid, wie zijn dan eigenlijk die beleidseconomen achter de adviezen? Hoe groot is hun invloed werkelijk? Hoe kijken zij tegen de wereld aan? Hoe kijken zij tegen zichzelf aan, tegen hun eigen rol en tegen hun eigen vakgebied? De ministeries van Economische Zaken, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid staan midden in het sociaal-economische beleid. Als SG's van deze ministeries worden we omringd met beleidseconomen. Ook buiten de departementen is de invloed van beleidseconomen evident.

Veel van de zojuist genoemde vragen zullen aan de orde komen in het *esb*-dossier dat voor u ligt. Bij de eerste vraag, waarom hebben economen zo'n manifeste rol bij het formuleren van beleid, zullen wij hier alvast een enkele overweging aandragen. Een dergelijke rol van economen hoe dan ook niet onlogisch. Het centrale thema van de economische wetenschap is immers schaarste. Schaarste dwingt om de consequenties van keuzes inzichtelijk te maken. En de kern van het politieke bedrijf is keuzes maken. Keuzes maken over wat we als samenleving willen en keuzes maken over hoe we dat denken te bereiken. Keuzes op hoofdlijnen over instituties: waar vinden we dat individuen zelf moeten kunnen beslissen en waar zien we een rol voor het collectief? Ten slotte, maar niet het minst, moet de politiek kiezen over de randvoorwaarden die men zichzelf daarbij wil opleggen. Hoeveel staatsschuld vinden we acceptabel? Welke eis stellen we aan de inkomensverdeling? Dit zijn allemaal vragen die zowel politiek als economisch van aard zijn, en dat is geen toeval. Als politiek de kunst is van het kiezen, is economie misschien wel de wetenschap die zich bezighoudt met het onderbouwen van keuzes.

Als de beleidseconoom zo'n onmiskenbare rol speelt in het beleid, dan wordt het ook tijd om eens goed het vergrootglas te richten op die econoom en zijn of haar rol. Ten eerste omdat elk proces van beleidsvorming altijd gebaat is bij transparantie. Ten tweede omdat het alleen bij een open opstelling mogelijk is om de toets der kritiek te organiseren - en hopelijk ook te doorstaan. Om deze reden vinden wij dit themanummer van *esb* een goed initiatief.

Ook de Haagse beleidswereld heeft immers soms wel iets van een parade. Bewindspersonen, parlementsleden, belangenbehartigers uit de samenleving, allemaal strijden zij om de aandacht, allemaal lopen zij mee in de optocht. Tussen al dit geweld lopen - ook in Den Haag - de beleidseconomen mee, die onmiskenbaar een eigen rol spelen. De hoogste tijd dus voor een nadere kennismaking.

Dossier: BeleidseconomieR. Gerritse, J.W. Oosterwijk en M.A. Ruys: [woord Tussen al het geweld...](#)

D.J. Kraann: [Inleiding: Positieve economie en beleidseconomie](#)

B.M.E. Geurts en S.E.P. Raes: [De Januskop van de beleidseconomie](#)

J.W.M. Mevissen: [reactie Januskop of symbiose?](#)

M.C.W. Janssen: [reactie Een wetenschapper in de beleidswereld](#)

J. van Sinderen: [Het nieuwe strategische denken](#)

T.R.P.J. Kroes: [reactie Tussen droom en werkelijkheid](#)

A.W.A. Boot: [De Amerikaanse economische adviseurs](#)

E.E.C. van Damme: [London: the place to be?](#)

C.W.A.M. van Paridon: [Beleidsadvisering in Duitsland](#)

A. Kapteyn: [reactie Wie is de beste?](#)

D.J. Wolfson: [De rol van de planbureaus](#)

F.J.H. Don: [reactie De rol van het cpb](#)

F.J.M. Crone: [De hobbelige brug tussen politici en economen](#)

H.A. Keuzenkamp en J.M. Pomp: [De vuile markt voor contractonderzoek](#)

B.M.E. Geurts en D. Kabel: [reactie Vuile cocktail](#)

P. Rietveld en E. Verhoef: [Universiteiten in de markt](#)

A.P. Ros: [reactie: De praktijk is soms sterker dan de leer](#)

M.R.P.M. Camps, L.B.J. van Geest en J.A. Vijlbrief: [Beleidseconomie binnen de departementale muren](#)

P.A. Donker van Heel: [De onwelkome boodschap](#)

S.G. van der Lecq: [epiloog We moeten toch wat](#)